

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII,
FAMILIEI ȘI PROTECȚIEI
SOCIALE
AMPOSDRU

FONDUL SOCIAL
EUROPEAN
POSDRU
2007-2013

INSTRUMENTE STRUCTURALE
2007-2013

MINISTERUL
EDUCAȚIEI
CERCETĂRII
TINERETULUI
ȘI SPORTULUI
OIPOSDRU

AGENȚIA
NAȚIONALĂ
PENTRU
ROMI

Investește în oameni!

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Sectorial pentru Dezvoltarea Resurselor Umane 2007 – 2013

Axa prioritară: 2 - „Corelarea învățării pe tot parcursul vieții cu piața muncii”

Domeniul major de intervenție: 2.2 - „Prevenirea și corectarea părăsirii timpurii a școlii”

Titlul proiectului: „Școala – o șansă pentru fiecare” (ID proiect 4752)

Cod Contract: POSDRU/8/2.2/S/2

Beneficiar: Agenția Națională pentru Romi

Proiect „Școala – o șansă pentru fiecare”

Activitatea 11 – Formarea părinților

Suport curs formarea părinților

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII,
FAMILIEI ȘI PROTECȚIEI
SOCIALE
AMPOSDRU

FONDUL SOCIAL
EUROPEAN
POSDRU
2007-2013

INSTRUMENTE STRUCTURALE
2007-2013

MINISTERUL
EDUCAȚIEI
CERCETĂRII
TINERETULUI
ȘI SPORTULUI
OIPOSDRU

AGENȚIA
NAȚIONALĂ
PENTRU
ROMI

Tema 1. Familia și rolul ei în educația copiilor

Definiția și clasificarea familiei

Familia reprezintă una din cele mai vechi forme de asociere umană, o instituție stabilă cu rosturi fundamentale pentru indivizi și societate. Ea se regăsește la toate popoarele și toate comunitățile și este considerată celula de bază a societății umane.

În sociologie termenul “familie” este definit ca fiind un grup de persoane ce sunt unite prin actul căsătoriei sau rudenie, duc o viață comună bazată pe sentimente, aspirații și interese comune. Murdok definea familia ca fiind ”grupul social ai carei membri sunt legați prin raporturi de vârstă, căsătorie sau adopție și care trăiesc împreună, cooperează sub aspect economic și au grijă de copii.”

Analizată sub aspect juridic, familia desemnează grupul de persoane între care există drepturi și obligații ce izvorăsc din căsătorie, rudenie, precum și din alte raporturi asimilate relațiilor de familie.

Privită sub aspect moral-creștin, familia este o instituție de origine divină stabilită de Creație. Ea a fost constituită prin căsătorie, ale cărei principale caracteristici au fost de la întemeiere, unitatea și indisolubilitatea. Drept urmare, familia are un caracter sacru pus în evidență prin iubire desăvârșită, comuniunea, unitatea și egalitatea membrilor acesteia.

Definirea exactă a noțiunii de familie comportă dificultăți determinate de faptul că acest fenomen social constituie obiect de cercetare pentru mai multe științe: sociologie, psihologie, medicină, istorie, drept etc. fiecare propunându-și să surprindă dintr-o perspectivă specifică dimensiunile, dinamica și funcțiile grupului familial.

Familia, ca formă a comunității umane, trebuie analizată din punct de vedere al relațiilor ce se stabilesc între cei care o compun, precum și cele între familie, ca entitate distinctă și societate.

Având în vedere aceste considerente, putem defini într-o accepție generală **familia**, ca fiind o **formă de relații sociale dintre persoane fizice legate între ele prin căsătorie sau rudenie**.

Familia desemnează un grup de persoane unite prin căsătorie, filiație sau rudenie, grup ce se caracterizează prin comunitate de viață, interese și întrajutorare. În cadrul relațiilor de familie există aspecte morale, fiziologice, psihologice și economice care dau acestor relații un caracter de complexitate ce nu poate fi întâlnit la alte categorii de comunități sociale.

Avându-se în vedere un anumit aspect al relațiilor de familie, s-a spus că familia este o realitate biologică dată de uniunea dintre bărbat și femeie la care se adaugă procreația. Luând naștere prin căsătorie, familia începe a fi formată din soți.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII,
FAMILIEI ȘI PROTECȚIEI
SOCIALE
AMPOSDRU

FONDUL SOCIAL
EUROPEAN
POS DRU
2007-2013

INSTRUMENTE STRUCTURALE
2007-2013

MINISTERUL
EDUCAȚIEI
CERCETĂRII
TINERETULUI
ȘI SPORTULUI
OIPOSDRU

AGENȚIA
NAȚIONALĂ
PENTRU
ROMI

Drept urmare, familia dă naștere următoarelor raporturi:

- de căsătorie, care constituie baza familiei;
- cele dintre soți, care constituie efectele căsătoriei;
- cele dintre părinți și copii, care sunt rezultatul raporturilor dintre soți;
- cele dintre alte persoane care mai fac parte din familie.

Concluzionând, putem spune că la baza familiei se află căsătoria, care generează raporturi multiple și complexe între membrii ei, între soți iau naștere relații personale și patrimoniale.

Tipuri de familie

Familia tipică este aceea care este formată din părinți și copii

Au devenit uzuali următorii termeni:

„familie mare” sau „familie extinsă” - unde pot trăi împreună mai multe generații : soții și copiii lor, părinții soților, precum și alte persoane cu care se află în relații de rudenie.

„familie mică” sau familie restrânsă cu un număr mic de membri: soții și copiii lor.

Forme moderne de familie au apărut ca perechi necăsătorite care sunt considerați parteneri cu sau fără copii proprii sau adoptați.

Societatea contemporană se confruntă cu o problemă nouă în ceea ce privește viața de familie, noile forme de constituire și de organizare a cuplurilor. Odată cu schimbările care s-au produs în plan economic, cultural și educațional, s-au diversificat și opțiunile populației. Schimbările profunde din societate au avut un impact deosebit asupra structurii și funcțiilor familiei. Din această cauză, chiar și termenul de familie a devenit ambiguu, el tinde să acopere realități semnificativ diferite de cele caracteristice societății tradiționale. Au apărut astfel, noi tipuri de familie ce se doresc a fi modele alternative ale familiei clasice :

- cupluri consensuale
- cupluri fără descendenți
- familii monoparentale(materne sau paterne)
- persoane divorțate cu sau fără descendenți
- persoane văduve
- persoane celibatate
- mame-fete (mame celibatate)

A. Tofler menționează că în SUA, numărul familiilor monoparentale este foarte mare (unul din șapte copii este crescut de un singur părinte, iar în mediile urbane, proporția este de unul la patru incluzând și copii nelegitimi, copii adoptați de femei singure sau chiar de bărbați singuri). În cadrul familiei monoparentale, oricare ar fi parintele singur (mama sau tata), acesta va trebui să se adapteze unui anumit stil de viață ce comportă mai multe solicitări și un alt mod de

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII,
FAMILIEI ȘI PROTECȚIEI
SOCIALE
AMPOSDRU

FONDUL SOCIAL
EUROPEAN
POSD DRU
2007-2013

INSTRUMENTE STRUCTURALE
2007-2013

MINISTERUL
EDUCAȚIEI
CERCETĂRII
TINERETULUI
ȘI SPORTULUI
OIPOSDRU

AGENȚIA
NAȚIONALĂ
PENTRU
ROMI

interacțiune în vederea reacomodării și reconsolidării familiei atât în plan intrafamiliar cât și societal.

Famiiliile monoparentale antrenează un sistem specific de acțiune și comunicare, bazat pe anumite priorități, practici și valori. În cadrul lor se produc perturbări de rol, anumite funcții se pot diminua sau dimpotrivă, are loc o potențare a acestora. Apar de asemenea și dificultăți de ordin material prin insuficiența veniturilor ce se repercutează asupra satisfacerii în mai mică măsură a unor nevoi. Perturbări apar și în plan biologic prin confruntarea cu probleme legate de sexualitate. În plan afectiv, consecințele pot fi, uneori de-a dreptul dramatice atât pentru părinte ce se simte frustrat de dragostea împărtășită cu partenerul cât și pentru copilul ce nu mai poate beneficia de suportul emoțional al parintelui absent. Disfuncționalități apar și în sfera comunicării și a sociabilității în urma complexelor de inferioritate pe care copii le resimt în comparație cu copii ce provin din familiile bine structurate având de suferit mai târziu chiar inserția lor socială. În plan educativ apar carențe la o parte din acești copii atât din cauza că părintele singur este prea ocupat și nu mai are timp suficient pentru comunicare și control al copilului, acesta intrând în diferite anturaje cât și din cauza identificării copilului cu modele negative în absența unui model parental ferm. Caracterul ființei umane se formează pe parcursul vieții, nu este un dat, de aceea este bine de știut că atunci când într-o familie lipsește un partener, pentru a suplini absența acestuia, părintele ar putea alege pentru copilul său un model pozitiv și prin observație, interacțiune și învățare, copilul s-ar putea modela prin internalizarea și reproducerea comportamentelor acceptate și valorizate de societate.

Funcțiile familiei

Familia are mai multe funcții **sociale și biologice**:

• Funcția de perpetuare a speciei umane

Reprezintă funcția biologică de bază a familiei. Prin uniunea dintre bărbat și femeie și prin procreație se asigură perpetuarea speciei umane fără de care nu se concepe societatea, copiii constituind, în cadrul familiei, un puternic factor de coeziune, de echilibru moral, de bucurie și încredere între soți. Cu toate acestea, hotărârea cuplului de a avea copii este una personală, determinată de realitățile social-economice specifice fiecărei etape de dezvoltare a societății. Funcția biologică de reproducție umană depinde de capacitatea de reproducție (fecunditatea) soției și bărbatului.

În prezent acest aspect nu este concludent deoarece o familie poate adopta copii. Prin *reproducție* de fapt se înțelege capacitatea de a produce urmași pentru asigurarea generației următoare. Astfel familia pregătește calitatea de reproducție a unei societăți.

Printre funcții sociale ale familiei se numără:

- Funcția de socializare, ca și cea de educare, prin formarea capacității de adaptare și motivare în conviețuirea socială.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII,
FAMILIEI ȘI PROTECȚIEI
SOCIALE
AMPOSDRU

FONDUL SOCIAL
EUROPEAN
POS DRU
2007-2013

INSTRUMENTE STRUCTURALE
2007-2013

OIPOSDRU

MINISTERUL
EDUCAȚIEI
CERCETĂRII
TINERETULUI
ȘI SPORTULUI

AGENȚIA
NAȚIONALĂ
PENTRU
ROMI

- Funcția economică, o funcție importantă pentru multe familii, prin care se realizează asigurarea materială și protejarea copiilor față de lipsuri și boli.
- Funcția politică, care asigură copiilor o poziție legitimă în societate.

• Funcția educativă

Familia a avut în toate timpurile un rol important în educația copiilor. În familie se dobândesc primele noțiuni despre morală, se imprimă copilului reguli și deprinderi, principiile ce constituie fundamentul pe care se formează personalitatea omului matur.

Educația în familie are ca scop formarea unui om cu o dezvoltare multilaterală și armonioasă. Părinții sunt datori să crească copilul, să se îngrijească de sănătatea, educația, învățătura și pregătirea profesională a acestuia.

Această funcție are ca finalitate integrarea eficientă a individului în societate, acest lucru realizându-se prin formarea după un anumit ideal de personalitate. Ea nu se mărginește să tindă la asigurarea unui sistem de tehnici în relațiile dintre individ și societate care să dea acesteia din urmă minimumul de stabilitate necesar pentru conservarea ei, ci urmărește crearea de individualități bine pregătite, care să aducă o contribuție maximă la transformarea și la progresul societății.

• Funcția economică

Această funcție diferă de la o societate la alta și se concretizează în interesele comune determinate de: regimul juridic al comunității de bunuri, obligația legală de întreținere între membrii familiei, solidaritatea acestora în ajutorul acordat membrilor de familie aflați în nevoie din cauza incapacității de a muncii.

În țara noastră, bazele dreptului familiei sunt stabilite prin Constituția României. Noul Cod al familiei prevede, pe scurt, principiile care fundamentează statutul familiei reglementat prin legislația în vigoare, stabilind următoarele:

- ocrotirea familiei și a proprietății private de către stat;
- întemeierea familiei pe căsătorie liber consimțită de soți;
- ocrotirea intereselor copilului minor.

Se mai pot aminti și:

- *funcția religioasă* a familiei, care de fapt joacă un rol în funcția de socializare a familiei, prin transmiterea la generația următoare a tradițiilor religioase.
- *funcția juridică* a familiei, care este cuprinsă în constituție, și care are scopul protejării familiei în societate (plătirea alocațiilor, întreținerii copiilor, stabilirea legilor de adoptare sau moștenire etc.)

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII,
FAMILIEI ȘI PROTECȚIEI
SOCIALE
AMPOSDRU

FONDUL SOCIAL
EUROPEAN
POSD DRU
2007-2013

INSTRUMENTE STRUCTURALE
2007-2013

OIPOSDRU

MINISTERUL
EDUCAȚIEI
CERCETĂRII
TINERETULUI
ȘI SPORTULUI

AGENȚIA
NAȚIONALĂ
PENTRU
ROMI

Factori care influenteaza educatia in cadrul familiei

In cadrul familiei moderne se produc unele mutatii, care consta in inlocuirea familiei formata din trei generatii cu familia formata din doua generatii. De aici putem concluda ca bunicii participa din ce in ce mai putin la educatia nepotilor.

Alte influente sociale pot fi considerate migratia de la sat la oras si urbanizarea satelor. Astfel cresc posibilitatile de folosire a mijloacelor audio-vizuale, contactul cu tehnica, preocuparile culturale si sportive, si rezulta o schimbare in mentalitatea familiei.

Nivelul de trai scazut obliga ambii parinti sa isi gaseasca cel putin un loc de munca pentru a putea asigura un trai decent copiilor. In asemenea conditii supravegherea copiilor este limitata, sau este incredintata altor persoane sau institutii sociale (ex: cresa, gradinita, etc).

Un caz aparte il constituie familiile in care unul dintre parinti este somer. Implicit, celalalt parinte se ocupa mai mult de copii, dar problema majora a acestei familii este asigurarea celor necesare pentru un trai modest.

Situatia familiilor in care ambii parinti sunt fara loc de munca este critica, deoarece cu doua ajutoare de somaj de abia se poate asigura hrana, neputandu-se vorbi nici macar despre un trai modest.

Rolul familiei este foarte important in dezvoltarea copilului, din urmatoarele puncte de vedere :

1. Fizic
2. Intelectual
3. Moral
4. Estetic

1. Familia se preocupa de dezvoltarea fizica a copiilor. Ea asigura hrana si imbracamintea copiilor, ii fereste de pericole, le lasa timp de joaca, le creaza conditii cat mai bune de odihna si se ingrijeste de sanatatea lor. Un regim rational de viata nu poate avea decat urmasi pozitive asupra dezvoltarii sale fizice. Familia ii formeaza copilului primele deprinderi de igiena personala si sociala si il obisnuieste sa utilizeze factorii naturali (apa, aerul, soarele) pentru bunastarea organismului. In perioada pubertatii, schimbarile fiziologice produse in organism pun probleme noi pentru dezvoltarea fizica a copilului; prin indrumari perseverente si afectuoase, prin modificarea regimului de odihna, prin crearea unor noi deprinderi igienice, familia le va putea rezolva la timpul potrivit.

2. Dezvoltarea intelectuala. In cadrul familiei copilul isi insuseste limbajul. Volumul, precizia vocabularului si corectitudinea exprimarii copilului depind de munca depusa de parinti in aceasta directie.

Ca prim factor educativ, familia ofera copilului aproximativ 90% din cunostintele uzuale (ex: despre plante, animale, ocupatiile oamenilor, obiecte casnice etc.). Familia se preocupa si de dezvoltarea proceselor intelectuale ale copiilor. Ea le dezvolta spiritul de observatie, memoria si gandirea. Parintii incearca sa explice copiilor sensul unor fenomene si obiecte pentru a le putea intelege.

Copiii pun cele mai multe intrebari in jurul varstei de 3-6 ani, iar parintii ii ajuta sa-ti insuseasca

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII,
FAMILIEI ȘI PROTECȚIEI
SOCIALE
AMPOSDRU

FONDUL SOCIAL
EUROPEAN
POS DRU
2007-2013

INSTRUMENTE STRUCTURALE
2007-2013

MINISTERUL
EDUCAȚIEI
CERCETĂRII
TINERETULUI
ȘI SPORTULUI
OIPOSDRU

AGENȚIA
NAȚIONALĂ
PENTRU
ROMI

un număr mare de cunoștințe, răspunzând cât se poate de corect și exact.

În perioada școlară mică, familia vine în sprijinul școlii, susținând "gustul de citit" al elevilor.

Cel mai important este stimularea curiozității copilului de a citi, prin cumpărarea unor cărți care să pună bazele unei mici biblioteci.

În preadolescență este posibilă o deviere de la subiectele strict legate de școală sau indicate vârstei fragede; astfel, datorită părinților este de a îndruma copilul să citească ceea ce corespunde vârstei sale. Dorința de lectură poate deveni excesivă, copilul sacrificând astfel orele de somn. Copilul obține rezultatele școlare în funcție de modul în care părinții se implică în procesul de învățare. Părinții trebuie să-i asigure copilului cele necesare studiului: rechizite școlare, cărți de lectură, manuale școlare etc., cât și niște condiții bune de muncă: un birou, un computer și nu în ultimul rând liniște pentru a se putea concentra. Părinții trebuie să-și ajute copiii la învățatură; ajutorul trebuie limitat la o îndrumare sau sprijin, nefiind indicat să efectueze temele copiilor. Cu timpul, părinții se vor limita la controlarea temelor de casă și a carnetului de note. Deci, atitudinea părinților trebuie să fie una de mijloc: să nu-l ajute prea mult pe copil, dar nici să nu se intereseze deloc de rezultatele acestuia.

3. Educația morală a copiilor. În familie se formează cele mai importante deprinderi de comportament: respectul, politetea, cinstea, sinceritatea, decența în vorbire și atitudini, ordinea, cumpătarea, grija față de lucrurile încredințate. În realizarea acestor sarcini, modelul parental ajută cel mai mult; părintele este un exemplu pentru copil. Părinții le spun copiilor ce e bine și ce e rău, ce e drept și ce e nedrept, ce e frumos și ce e urât în comportamente. Aceste noțiuni îl ajută pe copil să se orienteze în evaluarea comportamentului său și a celor din jur. Tot în sens moral, familia îl îndrumă să fie sociabil, să fie un bun coleg și prieten.

4. Familia contribuie și la educația estetică a copilului. Părinții sunt cei care realizează contactul copilului cu frumusețile naturii (culorile și mirosul florilor, cântecul pasărilor, verdele câmpului etc.), cu viața socială (tradiții, obiceiuri străvechi etc.). Mijloacele mass-media și în mod special televiziunea exercită o influență puternică asupra educației estetice. Nu se poate vorbi despre o influență strict pozitivă sau strict negativă; pe de o parte există numeroase emisiuni culturale, de îmbogățire a cunoștințelor, dar pe de altă parte sunt difuzate numeroase programe care pot deforma imaginația inocentă a copiilor într-un sens negativ. Părinții trebuie să controleze atât timpul pe care copilul îl petrece în fața televizorului cât și emisiunile pe care le urmărește. În unele familii preocuparea pentru cultura estetică a copilului lipsește cu desăvârșire, iar în altele aceasta este exagerată. Dacă copilul nu are aptitudini și nici plăcere pentru diferite arte (balet, muzică, teatru etc.), părinții trebuie să respecte opțiunea copilului.

FAMILIA - UN BUN MEDIU EDUCATIV?

Titlul acestui subcapitol este conceput sub forma unei întrebări, care nu a fost pusă fără a sugera un lucru foarte des întâlnit: existența unor tipuri de familie care nu reprezintă un bun mediu educativ.

Familia care reprezintă un bun mediu educativ

Familia trebuie să fie un colectiv sănătos, adică în componența sa să existe toți membrii care alcatuiesc în mod normal un asemenea colectiv (doi părinți), între aceștia să fie relații de înțelegere, respect, înțelegere, să trăiască în deplină armonie, să ducă o viață cinstită, onestă.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII,
FAMILIEI ȘI PROTECȚIEI
SOCIALE
AMPOSDRU

FONDUL SOCIAL
EUROPEAN
POS DRU
2007-2013

INSTRUMENTE STRUCTURALE
2007-2013

OIPOS DRU

MINISTERUL
EDUCAȚIEI
CERCETĂRII
TINERETULUI
ȘI SPORTULUI

AGENȚIA
NAȚIONALĂ
PENTRU
ROMI

Opiniile celor doi parinti referitoare la copil trebuie sa fie convergente iar parintii trebuie sa fie un bun exemplu, avand in vedere cat de puternic este spiritul de imitatie la copii. In comparatie cu familia cu un singur copil, familia cu mai multi copii reprezinta un mediu educativ mai bun. Daca copilul este singur la parinti el tinde sa fie mofturos, egoist, capricios datorita parintilor care doresc sa-i faca toate poftele. In familiile cu mai multi copii, afectiunea parintilor se indreapta catre toti copiii. Parintii trebuie sa aiba o autoritate asupra copilului. Aceasta autoritate nu trebuie obtinuta cu ajutorul pedepselor sau a violentei si nici printr-un exces de bunatate si satisfacerea oricarei dorinte. "Adevarata autoritate deriva din exigenta parintilor fata de comportarea copiilor, imbinata cu respectul fata de acestia". Copilul trebuie sa simta iubirea pe care parintii i-o poarta, dar este necesar sa stie ca nu-i vor ingadui orice capriciu. "Dragostea este astfel nu numai cheagul familiei, ci si calea cea mai eficienta a educatiei, dar numai daca ea e potrivita si cu masura".

Nu in ultimul rand, "pentru a fi un bun mediu educativ, familia trebuie sa aiba o situatie economica apta sa satisfaca trebuintele de prim ordin ale membrilor sai".

A educa un copil nu este un lucru atat de usor. Unii parinti, avand conceptii inechitate, cred ca ei stiu cel mai bine sa-si educe copilul, neacceptand sfaturi din exterior. In prezent, exista o multime de carti, filme si emisiuni special realizate pentru indrumarea pedagogica a parintilor.

Familia care nu reprezinta un bun mediu educativ

a) Familia descompusa - familia care ramane descompusa in urma unui divort sau a unui deces, nu este un mediu educativ ideal. Dar totusi conditia de viata a copilului orfan de un parinte depinde foarte mult de puterea de dragoste a celui ramas, care poate compensa dragostea celui disparut. In trecut divortul era extrem de daunator pentru copii. Cercetarile actuale par sa indice ca copiii se simt mai bine daca parintii nefericiti divorteaza decat daca stau impreuna intr-o atmosfera de furie, amaraciune, violenta si ura.

b) Familia reconstituita - Recasatorirea creeaza o familie reconstituita sau combinata formata din doi parinti, din care cel putin unul aduce in aceasta unitate familiala noua unul sau mai multi copii dintr-o casatorie anterioara.

Cuvintele mama marea si tata vitreg sunt deja expresii peiorative. Atunci cand copiii provin din doua familii diferite, mama va proteja pe ai sai, iar tatal pe ai lui, plangandu-se fiecare impotriva copiilor celuilalt.

In acest context merita sa ne punem cateva semne de intrebare: Cine asigura disciplina in aceasta familie? Dar educatia? Care sunt indatoririle parintelui biologic caruia i s-a luat copilul? Ce autoritate are acesta? Raspunsul la aceste intrebari variaza de la caz la caz.

c) Violenta in familie este un fenomen ce ia amploare. Maltratarea partenerului si a copiilor are loc in toate clasele sociale, dar posibilitatea maltratarii creste o data cu problemele financiare. Cazurile de maltratate a copiilor sunt in crestere. "Ca si in cazul maltratarii unuia dintre sotii, sunt responsabili mai ales barbatii. In multe cazuri, cei care maltrateaza au fost maltratati in copilarie, astfel perpetuand un ciclu de violenta". Copiii maltratati sunt frustrati de dragoste, pierd bucuria de dragoste si intelegere a semenilor, sanatatea lor psihica fiind pusa la indoiala.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII,
FAMILIEI ȘI PROTECȚIEI
SOCIALE
AMPOSDRU

FONDUL SOCIAL
EUROPEAN
POSDRU
2007-2013

INSTRUMENTE STRUCTURALE
2007-2013

MINISTERUL
EDUCAȚIEI
CERCETĂRII
TINERETULUI
ȘI SPORTULUI
OIPOSDRU

AGENȚIA
NAȚIONALĂ
PENTRU
ROMI

d) Alte cazuri in care familia nu este un bun mediu educativ:

- Certurile si neintelegerile dintre parinti au efecte traumatizante asupra copiilor.
- Divergentele dintre parinti cu privire la masurile educative au urmasi negative asupra educatiei.

- Daca parintii mint, fura, injura, sunt necinstiti, in cele mai multe cazuri copilul va imita comportamentul acestora.

In concluzie, se poate afirma ca nu este neaparata nevoie de o familie cu doi parinti pentru a fi copilul fericit. Asa cum afirma Norman Goodman, copiii sunt mult mai fericiti daca cei doi parinti care au permanent neintelegeri, divorteaza. Deci, chiar daca familia este completa, dar climatul moral din ea lasa de dorit, ea nu poate constitui un bun mediu educativ.

BIBLIOGRAFIE

1. Norman, Goodman (1992) Introducere in sociologie, Bucuresti, Editura Lider.
2. Victor, Tarcovnicu (1975). Pedagogie generala, Bucuresti, Editura Facla.
3. Nicolae, Margineanu (1973). Conditia umana, Bucuresti, Editura Stiintifica.
4. Anthony, Giddens (1997). Sociologie, Bucuresti, Editura Bic All.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII,
FAMILIEI ȘI PROTECȚIEI
SOCIALE
AMPOSDRU

FONDUL SOCIAL
EUROPEAN
POSDRU
2007-2013

INSTRUMENTE STRUCTURALE
2007-2013

OIPOSDRU

MINISTERUL
EDUCAȚIEI
CERCETĂRII
TINERETULUI
ȘI SPORTULUI

AGENȚIA
NAȚIONALĂ
PENTRU
ROMI

2. Tema 2. Drepturile copilului/responsabilitățile părinților

Drepturile si responsabilitatile parintilor

În cuprinsul Legii 272/2004 sunt enumerate o serie de reguli fundamentale care asigură respectarea și garantarea drepturilor copilului în fiecare din ipostazele sale.

Principiul dominant este acela al **respectării și promovării cu întâietate a interesului superior al copilului**. Legiutorul consacră drepturile copilului și impune respectarea lor ca stare de împlinire a dezideratului interesului superior.

Familia este microuniversul natural și cel mai prielnic pentru manifestarea drepturilor copilului, iar copilul are dreptul să crească alături de părinții săi. Copilul nu poate fi separat de părinții săi sau de unul dintre ei împotriva voinței acestora, cu excepția cazurilor expres și limitativ prevăzute de lege, sub rezerva revizuirii judiciare și numai dacă acest lucru este în interesul superior al copilului.

Ocrotirea copilului presupune acoperirea a două segmente de interes: drepturi privind persoana copilului și drepturi privind bunurile sale.

Conform Legii 272/2004 s-au identificat următoarele **drepturi ale copilului**:

- dreptul la stabilirea și pastrarea identității,
- dreptul la protecția imaginii publice, a vieții intime, private și familiale,
- libertatea de exprimare,
- dreptul copilului capabil de discernământ la exprimarea liberă a opiniei asupra oricărei probleme care îl privește,
- libertatea de gândire, de conștiință și de religie,
- dreptul la liberă asociere și libertatea întrunirilor pasnice,
- dreptul copilului la respectarea personalității și individualității sale,
- dreptul copilului de a depune plângeri cu privire la încălcarea drepturilor sale fundamentale.

Dreptul copilului la stabilirea și pastrarea identității sale

Copilul este înregistrat imediat după naștere și are de la această dată dreptul la un nume, dreptul de a dobândi o cetățenie și dreptul de a-și cunoaște părinții și de a fi îngrijit, crescut și educat.

Dreptul la nume este consacrat în Decretul nr. 31/1954 privitor la persoanele fizice și juridice. Părinții sunt cei care aleg numele și prenumele copilului.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII,
FAMILIEI ȘI PROTECȚIEI
SOCIALE
AMPOSDRU

FONDUL SOCIAL
EUROPEAN
POS DRU
2007-2013

INSTRUMENTE STRUCTURALE
2007-2013

MINISTERUL
EDUCAȚIEI
CERCETĂRII
TINERETULUI
ȘI SPORTULUI
OIPOSDRU

AGENȚIA
NAȚIONALĂ
PENTRU
ROMI

Numele de familie al copilului din casatorie este, in mod obligatoriu, numele de familie comun al parintilor sai. Daca parintii nu au un nume de familie comun, copilul va lua numele de familie al unuia dintre parinti sau numele lor reunite, potrivit intelegerii acestora. In lipsa invoielii parintilor, decizia asupra numelui de familie revine autoritatilor tutelare, cu ascultarea parintilor copilului. In privinta copilului din afara casatoriei, el va dobandi numele de familie al aceuia dintre parinti fata de care filiatia a fost mai intai stabilita.

Prenumele copilului se stabileste tot la data inregistrarii nasterii, potrivit vointei parintilor, pe baza declaratiei de nastere facuta de oricare dintre acestia.

Dreptul copilului la cetatenie e guvernat de prevederile Legii 21/1991 privind cetatenia romana. Principiul legaturii de sange in dobandirea cetateniei romane, in sensul ca indiferent de locul nasterii, copilul dobandeste cetatenia romana, daca ambii parinti sau numai unul dintre ei are cetatenia romana si, deasemenea, copilul din parinti necunoscuti gasit pe teritoriul statului roman este cetatean roman.

Dreptul copilului de a-si cunoaste parintii si de a fi ingrijit, crescut si educat de acestia completeaza conceptul dreptului la identitate promovat de Legea 272/2004. Conform legii, copilul are dreptul sa creasca alaturi de parintii sai si nu poate fi separat de acestia impotriva vointei lor, cu exceptia cazurilor expres si limitativ prevazute de lege, sub rezerva revizuirii judiciare si numai daca acest lucru este impus de interesul superior al copilului. Acest drept, se poate manifesta pe deplin daca parintii copilului convietuiesc efectiv, iar calitatea relatiilor dintre acestia, precum si dintre acestia sau fiecare dintre parinti, pe de-o parte, si copil pe de alta parte se inscriu in limitele comportamentului normal din punct de vedere legal si moral. Situatiile de criza ale cuplului parental se rasfrang inevitabil asupra dreptului copilului de a creste alaturi de parinti.

Atunci cand abuzul, neglijenta parinteasca sau chiar neputinta parintilor de a asigura conditiile necesare cresterii si educarii pun in primejdie copilul, dreptul sau de a creste alaturi de parinti va fi restrictionat partial sau total de actiunea principiului promovarii interesului superior al copilului.

Conventia ONU cu privire la drepturile copilului prevede ca niciun copil nu va face obiectul ingerintelor arbitrare sau ilegale in viata sa personala, familia sa, domiciliul sau corespondenta sa si nici al unor atacuri ilegale la onoarea si reputatia sa. Copilul are dreptul la protectia legii contra unor astfel de imixtiuni sau atacuri.

Este interzisa orice actiune de natura sa afecteze imaginea publica a copilului sau dreptul acestuia la viata intima, privata si familiala. Astfel, participarea copilului in varsta de pana la 14 ani la dezbateri publice in cadrul unor programe audiovizuale se poate face numai cu consimtamantul scris al acestuia si al parintilor sau al altui reprezentant legal. De asemenea

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII,
FAMILIEI ȘI PROTECȚIEI
SOCIALE
AMPOSDRU

FONDUL SOCIAL
EUROPEAN
POS DRU
2007-2013

INSTRUMENTE STRUCTURALE
2007-2013

MINISTERUL
EDUCAȚIEI
CERCETĂRII
TINERETULUI
ȘI SPORTULUI
OIPOSDRU

AGENȚIA
NAȚIONALĂ
PENTRU
ROMI

parintii sau reprezentantul legal al copilului nu pot folosi ori expune copilul in scopul obtinerii de avantaje personale sau pentru a influenta decizia autoritatilor publice. Nesocotirea acestor dispozitii constituie contraventie. Este interzis sa se dea publicitatii orice date referitoare la savarsirea de fapte penale de catre copilul care nu raspunde penal, inclusiv date privitoare la persoana acestuia. Audierea in instanta a copilului abuzat sau neglijat se poate face numai in camera de consiliu, in prezenta unui psiholog si numai dupa o prealabila pregatire a copilului, iar pentru inregistrarea prin mijloace audio-video a declaratiei sale este obligatoriu acordul copilului.

Copilul separat de ambii parinti sau de unul dintre acestia printr-o masura dispusa in conditiile legii are dreptul de a mentine relatii personale si contacte directe cu ambii parinti.

Libertatea de exprimare evoca posibilitatea recunoscuta persoanei de a-si exprima prin viu grai, prin scris, prin imagini, prin sunete sau prin orice alt mijloc gandurile, opiniile, creatiile spirituale in orice fel.

Dreptul copilului de a-si exprima liber opinia asupra oricarei probleme care il priveste se manifesta prin aceea ca in orice procedura judiciara sau administrativa care il priveste, are dreptul de a fi ascultat, cu urmatoarele distinctii legale in raport cu varsta copilului:

- este *obligatorie* doar ascultarea copilului care a implinit varsta de 10 ani,
- este *facultativa* ascultarea copilului care nu a implinit 10 ani, daca autoritatea competenta apreciaza ca audierea lui este necesara pentru solutionarea cauzei.

Dreptul de a fi ascultat confera copilului posibilitatea de a cere si de a primi orice informatie pertinenta, de a fi consultat, de a-si exprima opinia si de a fi informat asupra consecintelor pe care le poate avea opinia sa. Parintii sunt cei care au obligatia sa informeze copilul despre toate actele si faptele care l-ar putea afecta si sa ia in considerare opinia acestuia.

Libertatea constiintei inseamna posibilitatea recunoscuta copilului de a-si exprima in public sau in particular o anumita convingere personala despre lumea inconjuratoare, de a impartasi sau nu o credinta religioasa, de a apartine sau nu unui cult religios si a a indeplini sau nu ritualuri specifice unei credinte.

Religia copilului care a implinit 14 ani poate fi schimbata numai cu consimtamantul acestuia, dupa 16 ani, copilul are dreptul sa-si aleaga singur religia.

Dreptul la libera asociere si libertatea intrunirilor reprezinta posibilitatea recunoscuta copiilor de a se uni in structuri formale si informale, pentru a-si exprima pasnic gandurile, opiniile si credintele.

Dreptul la respectarea personalitatii si individualitatii. Copilul nu poate fi supus pedepselor fizice sau altor tratamente umilitoare sau degradante. Masurile disciplinare nu pot fi stabilite decat in acord cu demnitatea copilului, nefiind permise sub niciun motiv pedepsele fizice sau

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII,
FAMILIEI ȘI PROTECȚIEI
SOCIALE
AMPOSDRU

FONDUL SOCIAL
EUROPEAN
POS DRU
2007-2013

INSTRUMENTE STRUCTURALE
2007-2013

MINISTERUL
EDUCAȚIEI
CERCETĂRII
TINERETULUI
ȘI SPORTULUI
OIPOSDRU

AGENȚIA
NAȚIONALĂ
PENTRU
ROMI

cele care au legatura cu dezvoltarea fizica, psihica sau care afecteaza starea emotionala a copilului.

Dreptul de petitionare. Copilul are dreptul sa depuna singur plangeri referitoare la incalcarea drepturilor sale fundamentale. El trebuie sa fie informat asupra drepturilor sale, precum si asupra modalitatilor de exercitare a acestora. Pentru semnalarea cazurilor de incalcare a drepturilor copilului, la nivelul fiecărei Directii generale pentru asistenta sociala si protectia drepturilor copilului, se infiinteaza obligatoriu telefonul copilului, al carui numar trebuie adus la cunostinta publicului. Directia generala trebuie sa verifice toate sesizarile privind cazurile de abuz si neglijare.

Dreptul copilului la mediu familial si la ingrijire alternativa

Dreptul copilului de a creste alaturi de parintii sai este consacrat expres prin art. 30 din Legea 272/2004, de unde rezulta ca acest drept ii este recunoscut copilului inca de la nastere. Stabilirea si pastrarea identitatii copilului are ca finalitate definirea apartenentei sale familiale ca premisa a exercitiului dreptului de a creste alaturi de parinti, fie acestia naturali sau adoptivi.

Copilul nu poate fi separat de parintii sai, cu exceptia cazurilor prevazute de lege si doar daca este in interesul superior al copilului. Parintii au dreptul sa ceara inapoierea copilului de la orice persoana care il tine fara drept.

Daca separarea copilului de parinti este inevitabila, constatandu-se ca in pofida acordarii serviciilor si prestatiilor potrivit planului de servicii, mentinerea copilului in familie nu este posibila, intra in discutie plasamentul si plasamentul in regim de urgenta.

Directia generala de asistenta sociala si protectia copilului verifica trimestrial imprejurarile care au stat la baza stabilirii masurilor de protectie sociala si, daca se confrunta cu o imbunatatire a situatiei de fapt, va fi sesizata Comisia pentru protectia copilului sau instanta judecatoreasca pentru a se dispune incetarea masurii.

Dreptul copilului de a creste alaturi de parintii sai este insotit de dreptul de a-si cunoaste rudele si de a intretine relatii personale cu acestea, precum si cu alte persoane alaturi de care s-a bucurat de viata de familie, fara ca parintii sau un al reprezentant legal sa poate impiedica relatiile personale ale copilului cu bunicii, fratii si surorile ori cu alte persoane fata de care a dezvoltat sentimente de atasament.

Dreptul copilului la educatie, activitati recreative si culturale

Copilul are dreptul de a primi o educatie care sa ii permita dezvoltarea, in conditii nediscriminatorii, a aptitudinilor si personalitatii sale.

Parintii au obligatia de a inscrie copilul la scoala si sa asigure frecventarea cu regularitate a cursurilor scolare. De asemenea, parintii au, cu prioritate, dreptul de a alege felul educatiei care urmeaza a fi dat copilului.

Educatia institutionalizata, cu accentul pe invatatura, presupune parteneriatul dintre stat si

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII,
FAMILIEI ȘI PROTECȚIEI
SOCIALE
AMPOSDRU

FONDUL SOCIAL
EUROPEAN
POSDRU
2007-2013

INSTRUMENTE STRUCTURALE
2007-2013

MINISTERUL
EDUCAȚIEI
CERCETĂRII
TINERETULUI
ȘI SPORTULUI
OIPOSDRU

AGENȚIA
NAȚIONALĂ
PENTRU
ROMI

familie. Dacă părinților le revine obligația de a veghea și supraveghea la educația școlară a copilului, statului îi revine obligația de a organiza și de a asigura funcționarea sistemului național de învățământ, precum și obligații de natură a facilita exercitiul dreptului la educație.

Copilul are dreptul de a fi tratat cu respect de către cadrele didactice, de a fi informat asupra drepturilor sale și asupra modalităților de exercitare a acestora. Unul dintre drepturile elevului este acela de a contesta rezultatele și modalitățile evaluării, de a se adresa în acest sens conducerii unității de învățământ.

Copilul trebuie să beneficieze de timp suficient pentru odihnă și vacanță, să participe la activitățile culturale, artistice și sportive ale comunității.

Drepturile și îndatoririle părintești sunt următoarele:

- îndatorirea de a ține copilul, corespunzător dreptului copilului de a crește alături de părinții săi,
- îndatorirea părinților de a întreține copilul, îngrijind la sănătatea și dezvoltarea sa fizică, psihică, morală și socială, corespunzător dreptului copilului de a beneficia de un nivel de trai care să-i permită dezvoltarea armonioasă,
- îndatorirea părinților de a se îngriji de educația, învățătura și pregătirea profesională a copilului,
- îndatorirea părinților de a îndruma și supraveghea copilul,
- îndatoririle părintești privitoare la bunurile copilului,
- îndatorirea părinților de a administra patrimoniul copilului,
- îndatoririle părinților de a-l reprezenta pe copil în actele juridice sau de a-l încuviința actele juridice.

Exercitarea ocrotirii părintești

Drepturile și îndatoririle privitoare la persoana și la bunurile copilului sunt recunoscute ambilor părinți, firești sau adoptivi, fără deosebire după cum părinții sunt sau nu căsătoriti între ei. Totuși, exercitarea drepturilor și îndeplinirea îndatoririlor de către cei doi părinți, împreună, concomitent și în mod egal, nu este întotdeauna posibilă datorită unor cauze obiective sau din considerente cu origini în dizarmonia relațiilor dintre soți ori în calitatea relațiilor dintre părinți. Drepturile și îndatoririle părintești au caracter personal și continuu, acoperind întreaga perioadă a copilăriei, de la naștere și până la dobândirea capacității depline de exercițiu.

Copilul este implicat în luarea oricărei decizii care îl privește, este informat, opiniile sale sunt ascultate și luate în considerare, fiecare hotărâre în parte urmărind asigurarea și promovarea binelui copilului.

Dacă se iveste o contrarietate sau o concurență de interese între copil și părinți sau între copiii aflați sub aceeași ocrotire părintească, este necesară instituirea curatelei. Curatele este un mijloc subsidiar și temporar de asigurare a protecției intereselor minorului. Cel mai adesea contrarietatea sau concurența de interese apare în materie succesorală.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII,
FAMILIEI ȘI PROTECȚIEI
SOCIALE
AMPOSDRU

FONDUL SOCIAL
EUROPEAN
POSDRU
2007-2013

INSTRUMENTE STRUCTURALE
2007-2013

OIPOSDRU

MINISTERUL
EDUCAȚIEI
CERCETĂRII
TINERETULUI
ȘI SPORTULUI

AGENȚIA
NAȚIONALĂ
PENTRU
ROMI

Exercitarea ocrotirii parintesti de catre un singur parinte se poate realiza doar in urmatoarele situatii:

- decesul unuia dintre parinti,
- decaderea din drepturi a unuia dintre parinti,
- punerea sub interdictie a unuia dintre parinti,
- neputinta de a-si manifesta vointa.

In cazul in care ambii parinti se afla in vreuna din imprejurarile indicate mai sus, fata de copilul lipsit de ocrotire parinteasca urmeaza a fi dispusa una din masurile de protectie alternativa, si anume instituirea tutelei, masuri de protectie speciala sau adoptia.

Sanctiunea neindeplinirii sau indeplinirii necorespunzatoare a indatoririlor parintesti

Sanctiunile prescrise pot fi de natura penala, contraventionala sau civila.

Din perspectiva dreptului familiei, singura sanctiune aplicabila in cazul neindeplinirii sau al indeplinirii necorespunzatoare a indatoririlor parintesti este decaderea din drepturile parintesti.

Legea penala pedepseste faptele cu grad ridicat de pericolozitate sociala savarsite de parinte. astfel sunt incriminate:

- abandonul de familie,
- rele tratamente aplicate minorului,
- nerespectarea masurilor privind incredintarea minorului,
- punerea la primejdie a unei persoane in neputinta de a se ingriji,
- gestiunea frauduloasa.

Pedeapsa penala aplicata faptuitorului poate fi insotita de pedeapsa complementara sau de pedeapsa accesorie a interzicerii drepturilor parintesti.

Ca **masura de siguranta**, instanta penala poate dispune interdictia de a reveni in locuinta familiei pe o perioada determinata.

Unele din faptele savarsite in calitate de parinte atrag **raspunderea sa contraventionala**.

Constituie contraventii faptele precum manifestarea unei atitudini de dezinteres in luarea de catre parinti sau de catre persoanele carora li s-a incredintat un copil a masurilor necesare pentru a-l impiedica de la faptele de vagabondaj, cersetorie sau prostitutie, alungarea din locuinta comuna a copiilor. Legea 272/2004 stabileste acele fapte care constituie contraventii, unele dintre ele avand ca subiect activ parintele: fapta parintelui de a folosi sau expune copilul in scopul de a obtine avantaje personale sau de a influenta deciziile autoritatilor publice, neindeplinirea de catre parinte a obligatiei de a sesiza organele de politie cu privire la disparitia copilului de la domiciliu in termen de 24 de ore de la disparitie.

Raspunderea parintilor pentru prejudiciile cauzate prin fapta ilicita a copilului

Legiuitorul stabileste in sarcina parintilor obligatia de a repara paguba cauzata altei persoane prin fapta ilicita a copilului. Angajarea raspunderii indirecte a parintilor presupune ca, alaturi de conditiile generale ale raspunderii civile delictuale (prejudiciu, fapta ilicita a copilului, prejudiciul incercat) sa fie intrunite doua conditii speciale privitoare la autorul faptei ilicite si anume lipsa capacitatii depline de exercitiu si comunitatea de locuinta cu parintii.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII,
FAMILIEI ȘI PROTECȚIEI
SOCIALE
AMPOSDRU

FONDUL SOCIAL
EUROPEAN
FOS DRU
2007-2013

INSTRUMENTE STRUCTURALE
2007-2013

MINISTERUL
EDUCAȚIEI
CERCETĂRII
TINERETULUI
ȘI SPORTULUI
OIPOSDRU

AGENȚIA
NAȚIONALĂ
PENTRU
ROMI

Odata stabilita raspunderea parintilor, ei sunt obligati in solidar la repararea prejudiciului cauzat. Prin urmare, victima are libertatea de a pretinde despagubirile cuvenite in intregime de la oricare dintre parinti sau de la acestia impreuna. Cand unul dintre parinti a suportat intregua creanta in despagubiri, voluntar sau in temeiul unei hotarari judecatoresti, el are dreptul la actiune in regres impotriva celuilalt parinte pentru cota sa parte din contributie, prezumata a fi jumătate din întinderea reparatiei.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII,
FAMILIEI ȘI PROTECȚIEI
SOCIALE
AMPOSDRU

FONDUL SOCIAL
EUROPEAN
POSDRU
2007-2013

INSTRUMENTE STRUCTURALE
2007-2013

MINISTERUL
EDUCAȚIEI
CERCETĂRII
TINERETULUI
ȘI SPORTULUI
OIPOSDRU

AGENȚIA
NAȚIONALĂ
PENTRU
ROMI

Tema 3. Despre abuz, maltratare , exploatare si munca copilului

Despre abuz și maltratare

Prin abuz asupra copilului se înțelege „orice acțiune voluntară a unei persoane care se afla într-o relație de răspundere, încredere sau de autoritate față de acesta, prin care este periclitată viața, dezvoltarea fizică, mentală, spirituală, morală sau socială, integritatea corporală, sănătatea fizică sau psihică a copilului” (Legea nr. 272/2004)

În România, Legea nr. 272/2004 privind protecția copiilor încearcă să clarifice aceste aspecte și să ofere suportul legal pentru a identifica cazurile de abuz. Departamentul de a fi perfectă oferă un cadru care poate fi folosit stoparea comportamentelor abuzatoare asupra copiilor. O dezvoltare a legii ar trebui să permită evoluția de la **acțiuni reactive** în caz de abuz către **acțiuni preventive** care să evite apariția abuzurilor asupra copiilor. Conform acestei legi instituțiile statului sunt obligate să prevină și să protejeze copiii de orice act de violență, abuz fizic, psihic sau sexual împotriva lor. Legea interzice orice fel de pedeapsă fizică sau umilitoare, acasă sau într-o instituție care ar trebui să se ocupe de protejarea sau educația copiilor. Plângerile și sesizările cu privire la abuzuri împotriva copiilor pot fi depuse atât de către copil cât și de către oricare persoană din apropierea copilului care observă semnele unor abuzuri asupra acestora.

Înca din 1960, când a fost pentru prima oară identificat ca o problema sociala "moderna", s-a scris foarte mult despre abuzul asupra copiilor. In Anglia, Societatea Nationala pentru Prevenirea Cruzimilor asupra copiilor a produs inca de la sfarsitul anilor 60 multa literatura pe baza statisticilor de incidenta din registrele cazurilor de risc si metode de lucru cu familiile care au savarsit abuzuri asupra copiilor.

Termenul de "**abuz asupra copilului**" a fost folosit pentru prima oara de Kempe, in 1962, pentru a descrie "**copilul batut**". Conceptul a fost extins in mod constant. În anii care au urmat, a ajuns sa fie folosit pentru toate formele de rele tratamente, nu doar pentru abuzul fizic, dar si pentru formele de neglijare si abuz emotional si sexual.

Între anii 1965 si 1985, literatura care analiza abuzurile asupra copilului s-a dezvoltat enorm, mai intai in America si apoi si in Anglia. Schimbarea denumirilor de la copilul batut la raniri neaccidentale, pana la abuzurile actuale asupra copiilor, sugereaza ca descoperirile de maine vor face ca definitiile de astazi sa fie necorespunzatoare. De exemplu, conceptul de abuz sexual a fost putin mentionat pana tarziu, in anii 70, dar acum constituie o preocupare majora.

Problema abuzului asupra copilului este acum de interes international. În 1976, s-a fondat Societatea Internationala pentru Prevenirea Abuzurilor asupra Copiilor si a Neglijarii acestora, urmata in 1978 de Asociatia Britanica pentru Studiul si Prevenirea Neglijarii si Abuzului asupra Copiilor. Conferintele internationale atrag acum sute de auditori si aproape tot atatea studii si documente legate de acest fenomen.

A. W. Franklin, unul din initiatorii acestei preocupari, afirma in 1983 ca "*În ultimul deceniu, am vazut problema copiilor maltratati fizic, deschisa sa includa si maltratarile emotionale, neglijentele, abuzul sexual asupra copiilor, exploatarea sexuala sau prostitutia, pornografia, copiii siliti sa munceasca si manipularea institutionalizata a copiilor*". Tot el sugereaza ca cei

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII,
FAMILIEI ȘI PROTECȚIEI
SOCIALE
AMPOSDRU

FONDUL SOCIAL
EUROPEAN
POS DRU
2007-2013

INSTRUMENTE STRUCTURALE
2007-2013

MINISTERUL
EDUCAȚIEI
CERCETĂRII
TINERETULUI
ȘI SPORTULUI
OIPOSDRU

AGENȚIA
NAȚIONALĂ
PENTRU
ROMI

care lucreaza in acest domeniu ar trebui sa conlucreze cu organisme internationale, cum ar fi Organizatia Internationala a Muncii, Organizatia Internationala a Sanatatii, UNICEF, Liga Împotriva Sclaviei. Multi autori interesati de aceasta problema si-au pus intrebarea: de ce opinia publica nu s-a preocupat inainte de abuzul asupra copiilor. David Gil a incercat sa dea un raspuns acestei intrebari. Ca prim motiv a identificat dificultatea definirii abuzului asupra copiilor, atragand atentia ca este foarte greu sa se faca deosebirea intre comportamentul intentionat sau neintentionat al parintilor. În cele mai multe cazuri, parintii sunt cei care depun marturie, copilul nefiind intebat. Mentalitatea traditionala in ceea ce priveste drepturile parintilor asupra copiilor a constituit un al doilea motiv al intarzierii preocuparii pentru abuzul asupra copilului. Bataia este unul din aceste drepturi. **Cultura traditionala aproba pedeapsa corporala si apara dreptul parintilor de a-si creste copiii asa cum cred ei de cuviinta.** Aceasta concepie a inceput sa se schimbe putin cate putin o data cu intrarea in vigoare a drepturilor copiilor promovate de Societatea pentru prevenirea Cruzimilor asupra Copiilor.

Violenta in familie, de natura fizica, psihologica sau sociala, este una din cele mai serioase probleme cu care se confrunta societatile moderne

Calitatea vietii multor copii poate fi inteleasa prin abuzul la care sunt supusi in mediul familial, uneori chiar de la nastere. Statisticile arata ca, intr-un procent alarmant de mare, parintii considera ca una dintre cele mai bune metode de a-si cuminti copiii este bataia. In fiecare an, mii de copii maltratati de proprii parinti ajung in grija asistentilor sociali, in vreme ce multi adulti sunt decazuti din drepturile legale, inasa mai sunt zeci sau poate sute de mii care indura cu stoicism corectiile aplicate de adultii iresponsabili.

Maltratarea copilului include atat neglijarea cat si abuzul.

Categoria 1: abuzurile propriu-zise

- **Abuzul fizic** (numit și **violență fizică**) constă în atingeri sau contacte fizice dureroase ne-accidentale, inclusiv în intimidarea fizică îndreptată asupra copilului (de exemplu gestul cuiva de a ridica mâna asupra unui copil). Abuzul fizic este reprezentat de acele traume fizice (care pot sa varieze în intensitate de la mici vânătăi la fracturi sau chiar moartea minorului) ca rezultat al înțepării, palmuirii, lovirii, mușcării, scuturării, îmbrâncirii, aruncării, sufocării, lovirii (cu mâna, cu piciorul sau alt obiect contondent), arderii, legării, încătușării, sechestrării, cauzate de din partea persoanei abuzatoare; aceste traume sunt considerate abuz indiferent dacă persoana abuzatoare a intenționat să rănească copilul sau nu. Fapta unei persoane adulte de a asista fără să intervină la aplicarea violenței sau de încuraja aplicarea violenței asupra copiilor pe care îi are în îngrijire, violență aplicată de către alți minori (ca de exemplu frații mai mari ce lovesc frații mai mici sau colegii mari din colectivitate ce lovesc pe colegii mai mici) este de asemenea considerată o formă de abuz fizic.
- **Abuzul sexual** (numit și **violență sexuală**) constă în comentarii jignitoare la adresa copilului, hărțuirea sexuală, atingeri sau aluzii neplăcute, diverse injurii, propuneri indecente, atingerea sau mângâierea organelor genitale ale copilului, penetrarea sexului sau anusului copilului, expunerea organelor sexuale ale abuzatorului în fața copilului, obligarea sau încurajarea copilului să mângâie organele sexuale ale abuzatorului, obligarea minorului de a viziona materiale care conțin pornografie; forțarea minorilor sub 18 ani să aibă contacte sexuale cu alte persoane indiferent dacă este vorba de alți minori

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII,
FAMILIEI ȘI PROTECȚIEI
SOCIALE
AMPOSDRU

FONDUL SOCIAL
EUROPEAN
POS DRU
2007-2013

INSTRUMENTE STRUCTURALE
2007-2013

MINISTERUL
EDUCAȚIEI
CERCETĂRII
TINERETULUI
ȘI SPORTULUI
OIPOSDRU

AGENȚIA
NAȚIONALĂ
PENTRU
ROMI

sau de adulți sau mutilarea organelor genitale ale copiilor. Câteva categorii de abuz sexual sunt: *violul* (actul sexual împotriva voinței copilului), *pedofilia* (atracția sexuală a unui adult față de copii) și respectiv *incestul* (legătura sexuală între părinți și copii sau între frați și surori),

- **Abuzul emoțional** (numit și **abuz psihologic**) se poate manifesta prin injurii, proferarea de amenințări, intimidări,uciderea sau maltratarea animalelor domestice preferate ale copilului, insulte, poreclire, izolare, ignorare, respingere, indiferență, folosirea de apelative sau etichetări denigratoare, etc. Amenințarea cu violența fizică este de asemenea un abuz psihologic. Violenta fizică, verbală sau denigrarea îndreptată asupra altui membru al familiei precum și violența fizică sau asupra animalului de companie al copilului sau distrugerea jucăriilor acestuia cu intenția de a îi crea acestuia o suferință, sunt și ele forme de manifestare a abuzului emoțional. În majoritatea cazurilor abuzul emoțional însoțește formele de abuz fizic. Copilul simte că nu este iubit, apreciat sau respectat. Dacă abuzul fizic este mai ușor de recunoscut, intrucat lasa urme vizibile (vanatai, rani, mutilari), abuzul emotional este mult mai subtil si lasa urme mai adanci, chiar daca mai puțin vizibile. Un copil abuzat emotional are puternice sentimente de teama, nesiguranta, inutilitate si furie.

Multi parinti pot provoca asemenea efecte asupra copilului lor, fara ca macar sa-si dea seama. „Cat de neindemanatic poti sa fii!“, „N-am vazut copil mai rau ca tine“, „Niciodata nu faci o treaba ca lumea“, „Ce fraier poti fi!“ - toate acestea sunt replici care, frecvent adresate copilului, ii sadesc sentimente de inferioritate, il impiedica sa-si formeze o identitate si o imagine corecta despre sine. El nu reuseste sa se respecte si are sanse sa devina fie prea supus si lipsit de initiativa, fie, din contra, agresiv si rebel.

Un caz particular de abuz emoțional este *abuzul alienator*;

- **Abuzul alienator** reprezintă înstrăinarea copilului de persoanele, animalele sau lucrurile de care s-a atașat emoțional. Interzicerea de către persoana abuzatoare a accesului minorului la persoanele, animale sau lucrurile respective sau a legăturilor emoționale pe care acesta ar fi normal să aibă cu anumite persoane semnificative din viața acestuia. Un caz special este fenomenul **alienării părintești** în care persoana abuzatoare denigrează pe o altă persoană (persoana țintă) în fața minorului. Alienatorul are așteptări nerealiste de la copil pretinzându-i să coopereze la campania de denigrare împotriva persoanelor țintă. El condiționează minorului îngrijirea sau oferirea de afectivitate în funcție de comportamentul pe care îl pretinde de la copil cu privire de persoanele țintă. Astfel alienatorul își "retrage" afecțiunea pentru copil atunci când acesta nu participă la campania de denigrare persoanelor țintă respectiv "recompensează" copilul atunci când acesta acceptă să participe la campania de denigrare. Un caz particular de abuz alienator este reprezentat de scoaterea din țară a minorului încredințat unuia dintre părinți prin hotărârea de divorț, cunoscut în literatura de specialitate ca **răpirea internațională de minori**
- **Abuzul de substanțe periculoase** - Acest tip de abuz poate fi cauzat de expunerea copilului nenăscut (sau a sugarului care este alăptat la sân) la factori risc din cauza faptului ca mama consumă substanțe ilegale care pot cauza traume fătului (respectiv sugarului). Folosirea de către părinte sau persoana care îngrijește copii de

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII,
FAMILIEI ȘI PROTECȚIEI
SOCIALE
AMPOSDRU

FONDUL SOCIAL
EUROPEAN
POSD DRU
2007-2013

INSTRUMENTE STRUCTURALE
2007-2013

MINISTERUL
EDUCAȚIEI
CERCETĂRII
TINERETULUI
ȘI SPORTULUI
OIPOSDRU

AGENȚIA
NAȚIONALĂ
PENTRU
ROMI

substanțe care afectează abilitatea respectivei persoane de a se îngriji de copil. De asemenea producerea de alcool, droguri sau alte substanțe psihotrope în prezența copilului, vânzarea sau distribuirea gratuită către un minor de alcool, droguri, sau alte substanțe psihotrope, încurajarea minorilor de a consuma alcool, tutun, droguri, substanțe psihotrope sau a altor substanțe pseudo-psihotrope. Obligarea copilului să trăiască într-un mediu toxic sau care îl obligă pe acesta să fumeze pasiv. Orice comportamente din partea vreunui adult care încurajată consumul de alcool, produse de tutun, droguri sau alte substanțe psihotrope sau pseudo-droguri în rândul minorilor

Categoria 2: relele tratamente

Relele tratamente reprezintă privarea *intenționată* a copilului de drepturile sale, sau de satisfacerea nevoilor personale esențiale, de natură să pună în pericol viața, dezvoltarea fizică, mentală, spirituală, morală sau socială, integritatea corporală, sănătatea fizică sau psihică a copilului

- **tratamentele inumane** - privarea de mâncare sau băutură, privarea de medicamentele necesare sau neacordarea tratamentului prescris de către medic atunci când lipsirea copilului de acest tratament poate înrăutăți starea de sănătate a copilului, privarea de somn, privarea de îmbrăcăminte, legarea și sau închiderea copilului într-o camera friguroasă, privarea de dreptul la joacă și recreere, privarea de dreptul de a merge la școală, etc. Neasigurarea unor minime condiții de locuit, a unor facilități sanitare adecvate, a unei îmbrăcăminte adecvate, neasigurarea unui pat unde copilul poate să doarmă reprezintă de asemenea forme de tratament inuman.
- **tratamentele degradante...** legea nu prevede o definiție clară deși le amintește în textul legii la articolul art 28. Ar putea consta în denigrarea copilului (jigniri, etichetări) indiferent dacă este făcută în particular sau în public, în fața altor persoane (se suprapune cu noțiunea de abuz emoțional)
- **tratamentele crude** ... legea nu prevede o definiție clară deși le amintește în textul legii. Abuzurile fizice repetate în general ar trebui să se încadreze în această categorie. Expunerea intenționată minorului la imagini statice sau în mișcare care arată comportamente de violență extremă asupra altor ființe s-ar putea încadra în această categorie.

Categoria 3: neglijarea

Prin neglijarea copilului se înțelege omisiunea a unei persoane care are responsabilitatea creșterii, îngrijirii sau educării copilului de a lua orice măsură subordonată acestei responsabilități, fapt care pune în pericol viața, dezvoltarea fizică, mentală, spirituală, morală sau socială, integritatea corporală, sănătatea fizică sau psihică a copilului (frazarea exactă a legii 272/2004). Neglijarea apare atunci când *involuntar* părinții, sau persoanele în grija cărora te afli nu acordă îngrijirea, educația de care are nevoie copilul și pun astfel în pericol dezvoltarea acestuia pe unul sau mai multe din planurile menționate anterior. Dacă omisiunea este voluntară atunci se încadrează la categoria rele tratamente.

- **Neglijare fizică** - Neglijența părinților sau a persoanelor care au în grijă copii de a le asigura acestora nevoia de somn, mâncarea sau băutura necesare, de a le asigura acestora îmbrăcăminte adecvată condițiilor meteorologice și respectiv a adăpostului pentru copil, legarea și/sau închiderea copilului într-o camera întunecoasă sau friguroasă,

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII,
FAMILIEI ȘI PROTECȚIEI
SOCIALE
AMPOSDRU

FONDUL SOCIAL
EUROPEAN
POSDRU
2007-2013

INSTRUMENTE STRUCTURALE
2007-2013

MINISTERUL
EDUCAȚIEI
CERCETĂRII
TINERETULUI
ȘI SPORTULUI
OIPOSDRU

AGENȚIA
NAȚIONALĂ
PENTRU
ROMI

lăsarea copilului nesupravegheat în casă sau pe stradă. Copiii sub 8 ani nu ar trebui lăsați nesupravegheați nici măcar în casă sau în curtea casei. Un caz particular este **Abandonul** adică fapta persoanei care are un copil în îngrijire de a lăsa un copil singur în circumstanțe în care copilul poate suferi daune serioase.

- **Neglijare medicală** - Neglijența părinților sau a persoanelor care au în grijă copii de a acorda tratamentul medical prescris al unui copil, fără de care minorul ar putea suferi o deteriorare a stării sale de sănătate; Neglijența părinților sau a persoanelor care au în grijă copii de a duce copilul la consultațiile doctorilor în cazul în care observă o deteriorare a stării de sănătate a copiilor sau astfel se periclitează recuperarea abilităților copilului (de exemplu neacordarea de către părinte a posibilității de a fi îndrumat de către un specialist logoped);
- **Neglijare educațională** - dacă de exemplu un copil nu i se asigura posibilitatea de a merge la școală sau este privat de dreptul la joacă și la recreere;
- **Neglijarea emoțională** - dacă de exemplu persoana abuzatoare nu este receptivă la nevoile emoționale ale copilului, dacă nu îi acordă copilului în dificultate posibilitatea de a fi văzut de un psiholog, de un specialist logoped, etc.;
- **Expunerea la substanțe dăunătoare** - obligarea copilului să fumeze pasiv, prin neluarea măsurilor de prevenire a acestei situații; comportamentul adulților de a lăsa la îndemana copiilor chiar și supravegheat) substanțe psihotrope, alcool, substanțe otrăvitoare sau medicamente care ingerate pot să pună în pericol sănătatea copilului;
- **Expunerea la obiecte periculoase** - comportamentul adulților de a lăsa la îndemâna copilului (chiar și supravegheat) materiale inflamabile, obiecte tăioase sau foarte fierbinți, pungi de plastic sau jucării ce conțin componente periculoase (de exemplu copiilor sub 3 ani nu ar trebui să li se permită să se joace cu jucării compuse din elemente foarte mici care ar putea fi înghițite și ar putea astfel să provoace sufocarea minorilor);
- **Expunerea la cruzimi** - Neluarea de către persoana care are responsabilitatea creșterii, îngrijirii sau educării copilului a precauțiilor necesare pentru prevenirea expunerii copilului la acțiuni, imagini statice sau în mișcare care reprezintă violențe extreme îndreptate asupra altor oameni sau animale inclusiv pornografie extremă.

Categoria 4: exploatarea

Reprezintă acele acțiuni ale părinților sau persoanelor care au copii în îngrijire îndreptate spre obținerea de avantaje economice de pe urma relației de autoritate dintre ei și copii lor. Poate îmbrăca diferite forme:

- **Exploatare economică** - constrângerea minorilor la munca ce comportă risc sau poate compromite educația ori să dăuneze dezvoltării sale fizice, mentale, spirituale, morale sau sociale; "Vânzarea copiilor" de către părinți sau rude către terți pentru a fi folosiți la muncă; o categorie specială de exploatare economică este *cerșetoria*.
- **Cerșetoria** - Obligarea, încurajarea sau tolerarea fenomenului de obținere de bani de către minori prin apelarea la mila publică
- **Exploatarea în scopuri ilegale** - Incitarea minorilor (care nu răspund penal) pentru furt sau fraudă de orice fel, folosirea minorilor (care nu răspund penal) pentru furt sau fraudă; Folosirea copiilor (care nu răspund penal) pentru producția, transportul, traficul sau distribuirea de substanțe psihotrope;

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII,
FAMILIEI ȘI PROTECȚIEI
SOCIALE
AMPOSDRU

FONDUL SOCIAL
EUROPEAN
POSDRU
2007-2013

INSTRUMENTE STRUCTURALE
2007-2013

OIPOSDRU

MINISTERUL
EDUCAȚIEI
CERCETĂRII
TINERETULUI
ȘI SPORTULUI

AGENȚIA
NAȚIONALĂ
PENTRU
ROMI

- **Exploatarea militară** - Implicarea copiilor în operațiuni militare (spionaj, călăuză, curier, etc.) indiferent dacă e făcută benevol sau în schimbul unei sume de bani (în România, art. 77 din legea 272)
- **Exploatarea sexuală** - obligarea minorului să se prostitueze; filmarea sau fotografierea copilului pentru a produce materiale cu caracter pornografic

Ce trebuie făcut dacă se suspectează ca un copil este maltratată?

În cazul în care un copil este în pericol imediat sau a fost ranit sever, trebuie chemată salvarea sau alte servicii de urgență (112).

În cazul în care există suspiciunea că un copil este maltratată sau neglijat, trebuie anunțată poliția sau serviciile locale de protecție a copilului. Persoana care face acest gest poate face un raport anonim dacă preferă așa. De asemenea, spitalul local poate face legătura cu asociațiile locale. Unele spitale au programe speciale care se ocupă de maltratarea copiilor.

Ce trebuie făcut în cazul în care cineva se teme că cineva apropiat ar putea să îl rănească pe copilul său?

Dacă un adult se teme că propriul copil este într-un pericol iminent, trebuie să sune la 112 (interventie de urgență) și să-l ducă pe copilul său într-un loc sigur. În cazul în care adultul respectiv este foarte îngrijorat sau îi este teama, trebuie să se mute într-un loc sigur împreună cu copilul. Acest loc poate fi casa unui prieten apropiat sau a unui membru al familiei, ori un adăpost pentru persoanele supuse violenței domestice. Un profesionist de încredere din domeniu (psihiatru sau psiholog de copii), o asociație pentru copii abuzați sau poliția poate da îndrumări pentru găsirea unui adăpost.

În cazul în care partenerul de viață sau alta persoană de îngrijire are un comportament care ridică semne de întrebare, se recomandă găsirea unui moment de liniște pentru o discuție cu acea persoană între patru ochi. Se încearcă să se explice acelei persoane, astfel încât să înțeleagă, problemele de dezvoltare ale copilului; poate fi nevoie de câteva ore de educație parentală, care să fie făcute împreună de ambii părinți. Crearea unui plan de acțiune care să conțină pașii pe care aceștia trebuie să-i facă, îi ajută să devină mai implicați și să-și ia mai în serios preocuparea.

Cine trebuie să raporteze cazurile în care există suspiciunea de maltratare?

Profesioniștii din domeniul sanitar și profesorii/invățătorii, precum și persoanele din alte domenii profesionale aflate în legătura cu îngrijirea copiilor sunt obligați prin lege să raporteze orice caz de suspiciune de maltratare a copilului la poliție sau la serviciile pentru protecția copilului ale statului. Persoanele din justiție vor face investigații și vor decide dacă în acea situație este nevoie de urmărirea penală. Dacă este condamnat pentru crimă, un abuzator poate fi supus unei detenții în închisoare. Rolul curții de justiție pentru minori este să asigure siguranța copilului și să facă legătura familiilor cu serviciile de protecție socială.

Semnele maltratării copilului

Copii abuzați sau neglijati prezintă adesea atât simptome fizice cât și comportamentale. Copii mici nu pot vorbi despre aceste evenimente. Copii mai mari pot de asemenea să nu vorbească despre acest lucru deoarece le este teama de agresor sau vor să îl protejeze sau pentru că nu cred că vor fi luați în serios. Ocazional, copiii pot relata abuzul unui adult în care au încredere. Aceste dezvăluiri trebuie luate în serios și acționate în consecință.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII,
FAMILIEI ȘI PROTECȚIEI
SOCIALE
AMPOSDRU

FONDUL SOCIAL
EUROPEAN
POSDRU
2007-2013

INSTRUMENTE STRUCTURALE
2007-2013

MINISTERUL
EDUCAȚIEI
CERCETĂRII
TINERETULUI
ȘI SPORTULUI
OIPOSDRU

AGENȚIA
NAȚIONALĂ
PENTRU
ROMI

Unele simptome sunt specifice anumitor forme de maltratare. De asemenea sunt simptome generale care apar in toate tipurile de maltratare.

Simptome generale

Anumite simptome generale pot sugera ca un copil este supus unui tip de maltratare; acestea pot fi:

- Intarzieri in dezvoltare, care inseamna ca un copil nu atinge nivelurile de dezvoltare asteptate, cum ar fi sa inceapa sa mearga sau sa se socializeze cu altii.
- Regresia, care consta in pierderea abilitatilor dupa ce acestea au fost achizitionate si revenirea la un nivel anterior de dezvoltare.
- Incetinirea/oprirea cresterii, adica patternul de crestere al copilului nu este in limitele normale pentru varsta. Atat greutatea cat si inaltimea pot fi afectate, dar cele mai frecvente simptome sunt greutatea mica pentru inaltime si circumferinta capului mica. Cele mai multe cazuri de incetinire a cresterii sunt rezultatul problemelor in ingrijirea primara a copilului, in interactiunea dintre copil si persoana de ingrijire (de obicei mama) sau in starea sociala si emotionala a persoanei de ingrijire.
- Interactiunea anormala parinte-copil. Parintele poate fi dezinteresat de copil, copiii pot fi deosebit de sensibili la starile sufletesti ale parintilor lor si incerca sa atenueze orice potential conflict. Adesea, acest lucru ia forma unei inversari de roluri, copilul fiind deosebit de atent la parinte si raspunzand starilor acestuia. Copii maltratati pot de asemenea sa se teama de parintii lor.
- **Sanatate mentala** afectata, cum ar fi exprimarea unei stime de sine scazute, **anxietate**, **depresie** sau tentative de **suicid**.
- Declin brusc in performanta scolara.
- Comportament problematic sau inadecvat. In unele cazuri, in special la copii mici, se poate observa o neliniste/agitatie neobisnuita, teama, lipsa de interes in activitati. Alte comportamente pot fi dezorganizate. Acestea sunt adeseori invatate; copiii actioneaza in functie de ceea ce au vazut sau au trait, cum ar fi violenta sau activitate sexuala. Copii mai mari pot avea un comportament promiscu sau fug de acasa.

Simptomele abuzului fizic

Adesea abuzul fizic duce la aparitia de taieturi, vanatai, arsuri, fracturi ale oaselor, intepaturi, otravire si leziuni abdominale. Aceste tipuri de vatamari corporale pot indica un abuz fizic atunci cand:

- Este improbabil ca ele sa fi fost cauzate de un accident, mai ales in acel stadiu de dezvoltare al copilului respectiv. Leziunile care au un tipar geometric sau in oglinda (simetric) sunt suspecte, precum si cele localizate in regiuni ale corpului care in mod obisnuit sunt protejate, cum ar fi partea interioara a picioarelor si a bratelor, spatele, **organele genitale** si fesele.
- Modificarea explicatiilor sau explicatii care nu justifica adecvat modul in care s-a produs leziunea. Istoricul leziunii nu se potriveste cu tipul actual al leziunii, cu aspectul, cu localizarea ei si cu durata de timp scursa de la producerea ei.
- Este evident ca au mai avut loc si alte vatamari inainte.
- Este intarziata cererea de ingrijiri medicale (adresabilitatea la doctor).

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII,
FAMILIEI ȘI PROTECȚIEI
SOCIALE
AMPOSDRU

FONDUL SOCIAL
EUROPEAN
POSDRU
2007-2013

INSTRUMENTE STRUCTURALE
2007-2013

MINISTERUL
EDUCAȚIEI
CERCETĂRII
TINERETULUI
ȘI SPORTULUI
OIPOSDRU

AGENȚIA
NAȚIONALĂ
PENTRU
ROMI

Simptomele abuzului psihologic

Copilul care este supus unui abuz psihologic are un parinte sau o persoana de ingrijire care foloseste tactici de a rani copilul din punct de vedere psihologic, cum ar fi adresarea de insulte sau neasigurarea unui climat suportiv. Durerea emotionala cauzata de acest tip de abuz poate fi devastatoare pentru copil. Un copil abuzat emotional poate:

- sa aiba un interes scazut fata de ceea ce se petrece in jurul sau si sa nu fie curios sa incerce noi experiente, activitati
- sa aiba un raspuns inadecvat la durere, la alti oameni sau la modificarile din mediul inconjurator
- sa evite un parinte sau o persoana de ingrijire
- sa aiba reactii excesive de teama, manie, depresie sau **anxietate**
- sa aiba performante scolare scazute
- sa isi produca autovatamare sau autodistrugere.

Simptomele abuzului sexual

Un copil cu simptome de abuz sexual recent se poate impotrivi sa mearga la baie; are semne de disconfort sau durere in timp ce sta pe scaun, la **mictiune** sau la defecatie; are secretii vaginale sau peniene sau sangereaza.

Anumite comportamente pot de asemenea indica un abuz sexual. Acestea includ:

- constientizarea si cunoasterea organelor sexuale sau comportament sexual inadecvat pentru varsta
- fuga de acasa
- tentative de suicid
- consum de **droguri**
- prostitutie.

Abuzul sexual este foarte diferit de jocul sexual normal intre copii. Abuzul sexual este o activitate criminala. Ea include orice activitate sexuala pe care copilul nu are capacitatea sa o inteleaga sau la care nu consimte. Aceasta poate include, dar nu este limitata doar la, acte sexuale evidente (cum ar fi contactul sexual), exhibitionismul, voyeurism si expunerea la pornografie. Jocul sexual are loc intre copii aflati la pubertate, intre care exista o diferenta de varsta mai mica de 4 ani, care au nivele de dezvoltare similare. Nu se foloseste forta, puterea sau constrangerea si jocul consta in principal in atingerea si privirea reciproca a organelor genitale; este datorat unei curiozitati inocente.

Simptomele neglijarii

Un copil este neglijat atunci cand lui/ei nu i se asigura o ingrijire corespunzatoare. Aspectul general al copilului, mediul familial si comportamentul pot prezenta semne ale neglijarii.

Un copil neglijat poate:

- sa aiba o **greutate** sau o inaltime semnificativ sub limita normala
- intarziere in dezvoltare
- sa aiba o stare de sanatate evident precara, cum ar fi starea de boala sau de **oboseala** in marea majoritate a timpului
- sa fie murdar sau sa aiba o stare de igiena precara
- sa fie imbracat inadecvat (cu vremea, etc).

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII,
FAMILIEI ȘI PROTECȚIEI
SOCIALE
AMPOSDRU

FONDUL SOCIAL
EUROPEAN
POS DRU
2007-2013

INSTRUMENTE STRUCTURALE
2007-2013

MINISTERUL
EDUCAȚIEI
CERCETĂRII
TINERETULUI
ȘI SPORTULUI
OIPOSDRU

AGENȚIA
NAȚIONALĂ
PENTRU
ROMI

Factori de risc

Traitul în sărăcie sau la limita sărăciei este un factor de risc major pentru maltratarea copiilor. Persoanele care trăiesc în sărăcie adesea nu au resurse pentru a asigura o îngrijire adecvată a copiilor lor. Persoanele de îngrijire pot avea un nivel ridicat de stres, care îi face să fie mai puțin capabili să facă față provocărilor zilnice. De asemenea, unii copii au nevoi fizice sau psihologice speciale, ceea ce le provoacă părinților un **stres** major. Părinții fără serviciu, singuri și lipsiți de experiență, persoana de ajutor cu afecțiuni psihice, abuz de substanțe, locuința/adăpostul umil, toți sunt factori de risc.

Factori de risc pentru părinți și persoanele de îngrijire

- Un istoric de control scăzut al impulsurilor, violența, violența domestică sau de abuz al copiilor.
- Un istoric de abuz de substanțe, care poate include probleme cu alcoolul.
- Așteptări nerealiste de la un copil și lipsa cunoștințelor legate de dezvoltarea normală a copilului în general.
- Un nivel crescut de stres care nu este rezolvat pe căi sănătoase. Sursele comune de stres includ faptul de a fi un părinte singur sau adolescent sau faptul de a avea câțiva copii mici cu vârste apropiate.
- Lipsa suportului și izolarea. Părinții care duc lipsa de suport financiar, emoțional sau de alte tipuri au o probabilitate mai mare să își abuzeze sau să își neglijeze copiii. Un părinte sau o persoană de îngrijire care nu are acces la serviciile sociale comunitare pot fi lăsați să se descurce singuri cu o varietate de dificultăți.
- A fost abuzat la rândul său în trecut. Persoanele de îngrijire care au fost abuzate în copilărie la rândul lor, cu o **stima de sine** scăzută, care sunt **depresivi** sau care au alte probleme mentale, au o probabilitate mai mare de a reacționa cu violență în condiții de stres.
- Un istoric de probleme mentale, cum ar fi depresia.

Factori de risc pentru copii

Riscul de a fi abuzat sau neglijat crește dacă un copil are o dizabilitate sau alte probleme de sănătate, cum ar fi:

- **năsterea** prematură. Nou-născuții care se nasc devreme adeseori aduc un plus de stres emoțional și financiar familiei din cauza nevoii lor de a sta mai mult în spital, ceea ce implică un cost mai mare și din cauza vulnerabilității generale care impune o urmărire atentă din momentul în care ajung acasă. Ei pot avea probleme de dezvoltare persistente
- o dizabilitate fizică, ca de exemplu orbirea sau **paralizia**
- **inteligenta** sub normal
- întâzieri în dezvoltare
- un **temperament** dificil
- probleme de comportament, inclusiv tulburarea hiperkinetică cu deficit de atenție (**ADHD**)

O legătură nesigură între părinte și copil este de asemenea un factor de risc pentru abuz sau neglijare. Incapacitatea de a stabili o legătură poate fi rezultatul următoarelor situații:

- părinții nu își doresc copilul
- năsterea de gemeni sau a mai multor copii
- spitalizare îndelungată a nou-născutului și separarea de părinți din cauza **nasterii premature** sau a unor probleme de sănătate

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII,
FAMILIEI ȘI PROTECȚIEI
SOCIALE
AMPOSDRU

FONDUL SOCIAL
EUROPEAN
POS DRU
2007-2013

INSTRUMENTE STRUCTURALE
2007-2013

MINISTERUL
EDUCAȚIEI
CERCETĂRII
TINERETULUI
ȘI SPORTULUI
OIPOSDRU

AGENȚIA
NAȚIONALĂ
PENTRU
ROMI

- luarea in adoptie sau in asistenta maternală a unui copil
- probleme mentale ale persoanei de îngrijire. De exemplu, un părinte care are o depresie severă poate să își neglijeze fără intenție copilul
- copilul s-a născut cu o afecțiune severă sau o dizabilitate, cum ar fi orbire, surzenie sau **autism**. Aceste tipuri de probleme pot face dificilă **comunicarea** părintelui cu copilul sau pot împiedica copilul să ofere și să primească afecțiune.

Consecințele maltratării

În anul 2002, în Statele Unite de exemplu, aproximativ 1400 copii au murit ca rezultat al maltratării. Supraviețuitorii sunt vulnerabili la afecțiuni emoționale pe termen lung. Tipic, copii sunt abuzați la o vârstă la care nu au experiență de viață și au o capacitate de raționare scăzută pentru a înțelege că ceea ce se întâmplă nu este din vina lor. Maltratarea copiilor mai mici de 7 ani poate duce la modificări permanente ale **personalității** și în comportament.

Copii care sunt maltratați au un risc crescut de a abuza alți copii și, mai târziu în viață, să-și abuzeze propriii copii sau părinții vârstnici. De asemenea ei au un risc crescut de se implica în acte criminale pe măsura ce trec anii. Ca adulți, există o mare probabilitate ca ei să aibă probleme fizice și emoționale.

Efecte fizice

Abuzul fizic prelungit și repetat poate vatama pentru totdeauna corpul.

Anumite tipuri de abuz, cum ar fi "**sindromul scuturării bebelușului**" (care mai este denumit și ranirea intenționată a capului) pot provoca leziuni ale creierului care pot pune în pericol viața. Copii care supraviețuiesc pot avea dizabilități în dezvoltare sau tulburări de învățare permanente.

Un copil abuzat sexual se poate infecta cu o **boală cu transmitere sexuală**, cum ar fi **HIV**, care poate să-și pericliteze viața.

Probleme de sănătate pe termen lung (cronice), ca de exemplu sindromul **colonului iritabil** sau **disfuncție sexuală**.

Alte afecțiuni, precum **osteoporoza**, se pot dezvolta ca rezultat al neglijării în copilărie, atunci când nu i s-a asigurat o nutriție corespunzătoare.

Efecte emoționale

Toți copii care au suferit un abuz sau au fost neglijati sau au fost martori la violența domestică au un risc crescut de a dezvolta afecțiuni psihice, probleme emoționale sau abilități sociale deficitare. Aceste probleme pot apărea singure sau în asociere. Efectele abuzului sau ale neglijării sunt determinate de severitatea lor, de frecvența lor și de durata perioadei în care au avut loc și de relația copilului cu abuzatorul.

Afecțiunile psihice care ar putea apărea din cauza abuzului sau a neglijării sunt:

- **anxietatea**
- **depresia**
- tulburarea de **personalitate borderline**. O persoană cu această condiție mentală are dificultăți să își controleze mania și impulsurile, are probleme datorate relațiilor interpersonale instabile sau intense, are un sentiment scăzut al propriei valori, și are trăiri înnebunitoare de anxietate legate de teama de abandon
- tulburare de stres posttraumatică
- suicid sau idei suicidare

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII,
FAMILIEI ȘI PROTECȚIEI
SOCIALE
AMPOSDRU

FONDUL SOCIAL
EUROPEAN
POS DRU
2007-2013

INSTRUMENTE STRUCTURALE
2007-2013

MINISTERUL
EDUCAȚIEI
CERCETĂRII
TINERETULUI
ȘI SPORTULUI
OIPOSDRU

AGENȚIA
NAȚIONALĂ
PENTRU
ROMI

- disociere. Aceasta constă în încercarea inconștientă de autoapărare împotriva unei experiențe copleșitoare și traumatizante. Minte se separă de un eveniment sau de locul/mediul care are legătura cu acel eveniment; de exemplu blocarea memoriei, astfel încât mintea să păstreze un anumit grad de ordine și de sens

- tulburări de alimentație, cum ar fi restricționarea severă a caloriilor (anorexie), care duce la o scădere în greutate care nu este sanatoasă.

Alte efecte emoționale sunt:

- scăderea stimei de sine, care este convingerea centrală a persoanei în legătură cu sine. Copiii nu pot procesa sau înțelege ce li s-a întâmplat. Adeseori, ei se blamează inconștient pe ei înșiși și cresc cu o proastă imagine de sine, care le afectează relațiile cu ceilalți

- manie, ostilitate, sfidare, tendințe antisociale sau comportament criminal

- negativitate. O persoană cu un istoric de abuz sau de neglijare poate avea dificultăți în adaptarea la norme

- abuz de substanțe, cum ar fi folosirea de droguri ilegale sau consumul excesiv de alcool

- detașare emoțională. Persoana respectivă poate avea dificultăți în crearea de legături, în socializare și în formarea de prietenii. Acestea pot duce la izolare și la incapacitatea de a învăța să aibă și de a dezvolta simpatie, empatie și alte concepte importante bazate pe emoție

- impulsivitate. Persoana nu poate să se gândească și să prevadă consecințele înainte de a acționa. Adesea, aceasta duce la activități nesabuite, riscante sau antisociale, cum ar fi sofatul periculos

- probleme sexuale. Copiii abuzați sau neglijati, în special cei care au fost abuzați sexual, adeseori au probleme în dezvoltarea unei sexualități normale la adolescență și la maturitate. Unii pot avea o promiscuitate sexuală; alții pot avea teama și nu sunt dispuși să risce să se implice în nici un fel de intimitate.

Tratament Prioritatea principală a tratamentului unui copil abuzat sau neglijat este asigurarea unui mediu sigur, pentru a se preveni vătămarea ulterioară.

Tratamentul instituit precoce îi dă copilului cea mai bună șansă a unei vindecări fizice și emoționale. Acesta include separarea copilului, ca și a celorlalți copii din acea locuință, de părintele sau de persoana de îngrijire suspectată de abuz.

Copiii care au o inteligență peste medie, cu anumite talente, au o probabilitate mai mare de a face față cu succes efectelor abuzului lor, dacă sunt consiliați și primesc suport din partea unui adult de încredere.

O mare varietate de terapii pot fi folosite atât pentru copii cât și pentru părinți.

Tratamentul specific depinde de tipul de abuz, de cine l-a impus (autorul) și în ce context a avut loc. Personalul medical și legal formează o echipă pentru a pune la punct cel mai eficient program, folosind experiența, pregătirea, rațiunea și creativitatea lor.

Măsuri preventive

Cursuri de educație parentală.

Acestea pot fi utile pentru părinți, ajutându-i să învețe cum să facă față practic cerințelor și responsabilităților care se cer de la un părinte. Toți părinții trebuie să știe cum să reacționeze în cazul unui comportament dificil al copilului în mod eficient și nonviolent. Aceste cursuri sunt în mod special folositoare dacă există un istoric de abuz. De asemenea, îi ajută pe părinți să se familiarizeze cu patternurile de dezvoltare ale copilului astfel încât așteptările părinților să fie

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII,
FAMILIEI ȘI PROTECȚIEI
SOCIALE
AMPOSDRU

FONDUL SOCIAL
EUROPEAN
POSD DRU
2007-2013

INSTRUMENTE STRUCTURALE
2007-2013

MINISTERUL
EDUCAȚIEI
CERCETĂRII
TINERETULUI
ȘI SPORTULUI
OIPOSDRU

AGENȚIA
NAȚIONALĂ
PENTRU
ROMI

realiste. Se recomanda ca parintii sa intrebe profesionistii din domeniu (psihiatru, psiholog, asistenti sociali) despre astfel de cursuri.

Invatarea unor **tehnici de relaxare**, care sa se aplice in situatii de stres. Autoingrijirea - prin **exercitii** fizice, **dieta** sanatoasa, **odihna** - poate ajuta la diminuarea stresului. O varietate de alte strategii pot fi de asemenea de ajutor, in functie de interese si de nivelul de pregatire. De exemplu, se pot gasi carti sau grupuri de autoajutorare, asociatii religioase sau cursuri care pot fi de ajutor. De asemenea cursurile de management a **maniei** sau consilierea profesionala pot fi uneori necesare.

Invatarea copilului denumirile proprii ale tuturor partilor **organismului** lui/ei si care parti sunt "intime", "private". Incurajarea copilului sa spuna parintilor daca se intampla ceva intr-o zona privata a corpului lui sau daca cineva ii cere copilului sa faca ceva cu o parte privata a corpului lui/ei.

Ascultarea copilului.

Parintii trebuie sa invete sa recunoasca cand il deranjeaza ceva pe copilul sau. De asemenea parintii trebuie sa il faca sa inteleaga pe copilul lor ca poate vorbi in siguranta despre absolut orice cu ei.

Discutarea cu toate persoanele de ingrijire pentru a afla ce stie fiecare despre sanatatea, dezvoltarea si **ingrijirea copilului**. Acest lucru ar putea include si obtinerea unei permisiuni a politiei de a verifica trecutul acelor persoane.

Urmarirea programelor de televiziune si a filmelor pe care le vizioneaza copilul si a jocurilor pe calculator pe care el/ea le joaca. Limitarea si urmarirea accesului la site-urile de pe internet.

Interactionarea cu altii

Masurile de precautie simple, cum ar fi cunoasterea numelor vecinilor si ale copiilor acestora, poate fi importanta. Parintii copleșiti si lipsiti de experienta pot avea nevoie de sustinere. Abuzul copilului devine mai puțin probabil daca parintii sau persoanele de ingrijire se simt sustinuti. Gesturi mici pot fi de ajutor, cum ar fi de exemplu oferirea unei mese parintilor epuizati atunci cand acestia au nevoie. Pe o scara mai larga, trebuie incurajata initiativa efectuării de cursuri de consiliere educationala in acea comunitate si sustinerea persoanelor sau a organizatiilor care ajuta parintii cu risc de a-si abuza copii. De asemenea, este important ca profesionistii sa se familiarizeze cu semnele unui abuz sau ale unei neglijari, astfel incat sa le recunoasca atunci cand ar putea fi o problema.

De retinut !!!

Este important ca toti adultii sa tina minte ca raportand un abuz sau o neglijare suspectate, se poate preveni ca un copil sa sufere leziuni severe, probleme severe emotionale care pot dura toata viata si chiar sa moara.

Daca persoana care face raport isi da numele, acesta ramane confidential. De asemenea, se pot face raporturi anonime.

O persoana care face un raport cu buna intentie nu suporta nici un fel de consecinte legale.

Riscul de a cauza unui copil o vatamare prin intocmirea unui raport este mai mic decat daca acele suspiciuni sunt intemiate si nu sunt raportate.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII,
FAMILIEI ȘI PROTECȚIEI
SOCIALE
AMPOSDRU

FONDUL SOCIAL
EUROPEAN
POS DRU
2007-2013

INSTRUMENTE STRUCTURALE
2007-2013

MINISTERUL
EDUCAȚIEI
CERCETĂRII
TINERETULUI
ȘI SPORTULUI
OIPOSDRU

AGENȚIA
NAȚIONALĂ
PENTRU
ROMI

Uneori investigatorii pot sa nu fie capabili sa gasesca suficiente probe pentru a confirma abuzul suspectat. In acest caz, parintii sau persoanele de ingrijire pot recurge la serviciile sociale pentru a scadea riscul copilului de abuz sau neglijare

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII,
FAMILIEI ȘI PROTECȚIEI
SOCIALE
AMPOSDRU

FONDUL SOCIAL
EUROPEAN
POSD DRU
2007-2013

INSTRUMENTE STRUCTURALE
2007-2013

MINISTERUL
EDUCAȚIEI
CERCETĂRII
TINERETULUI
ȘI SPORTULUI
OIPOSDRU

AGENȚIA
NAȚIONALĂ
PENTRU
ROMI

Tema 4. Norme morale de viață

Obiective:

La sfârșitul acestei sesiuni participanții vor fi capabili să:

- cunoască și să enunțe normele morale care conduc la interacțiune pozitivă în viața de zi cu zi

Norme morale de viață

Durata: 30 min

Materiale:

- hârtie de flipchart
- markere
- Handout: Abilități pentru susținerea normelor conduitei morale de viață

Pregătiți o coală de hârtie pe care ați scris următoarea întrebare: *Ce așteptări am din partea persoanelor importante din viața mea (soț/soție, partener, copii) în scopul conviețuirii în armonie?*

Instrucțiuni pentru formatori

1. Cereți participanților să comenteze întrebarea: *Ce așteptări am din partea persoanelor importante din viața mea (soț/soție, partener, copii) în scopul conviețuirii în armonie?*
2. Participanții sunt rugați să se gândească (individual) la regulile privitoare la comportarea omului în societate, la obligațiile sale față de ceilalți oameni și față de societate și să listeze trei norme morale pe care le consideră cele mai importante.
3. Participanții sunt invitați să formeze grupuri mici de 3-4 persoane.
4. Fiecare grup va discuta, va dezbate și va formula trei norme de conduită morală, în ordinea importanței lor. Grupul va desemna un prezentator.
5. Grupurile vor prezenta pe rând considerațiile stabilite de comun acord.

Sfaturi pentru formatori

Este nevoie de un număr suficient de grupuri pentru această activitate. Participanții vor fi astfel împărțiți încât ei să aibă oportunitatea de a interacționa cu persoane necunoscute.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII,
FAMILIEI ȘI PROTECȚIEI
SOCIALE
AMPOSDRU

FONDUL SOCIAL
EUROPEAN
POSDRU
2007-2013

INSTRUMENTE STRUCTURALE
2007-2013

OIPOSDRU

MINISTERUL
EDUCAȚIEI
CERCETĂRII
TINERETULUI
ȘI SPORTULUI

AGENȚIA
NAȚIONALĂ
PENTRU
ROMI

6. Explicați că în fiecare grup există norme care sunt stabilite în mod implicit sau explicit. Aceste norme stabilesc modelul cultural care determină modul în care oamenii interacționează unii cu alții.
7. Afișați coala de hârtie pe care ați listat „**Abilități pentru susținerea normelor morale de viață**”, Apoi faceți un „tur al galeriei” comparând ce anume au raportat grupurile cu privire la **Normele morale de viață**.
8. Explicați că în orice cadru (acasă, la școală, la locul de muncă) aceste **Norme** sunt extrem de eficiente în crearea unui mediu de viață sigur și cooperant.
9. Cereți grupului să găsească alte reguli comportamentale morale necesare în viață și completați lista **Normelor morale de viață**.

Sfaturi pentru formatori

Dacă este timp cereți participanților să reflecteze în scris sau discutând cu un partener părerile în legătură cu următoarea întrebare:

*Cum ați putea folosi **Ghidul de norme** acasă, la școală și / sau la locul vostru de muncă?*

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII,
FAMILIEI ȘI PROTECȚIEI
SOCIALE
AMPOSDRU

FONDUL SOCIAL
EUROPEAN
POS DRU
2007-2013

INSTRUMENTE STRUCTURALE
2007-2013

OIPOSDRU

MINISTERUL
EDUCAȚIEI
CERCETĂRII
TINERETULUI
ȘI SPORTULUI

AGENȚIA
NAȚIONALĂ
PENTRU
ROMI

ABILITĂȚI NECESARE PENTRU SUSȚINEREA UNUI SET DE NORME DE VIAȚĂ

GRIJĂ : să arăți grijă și interes pentru alții

BUN SIMȚ: să dovedești o judecată corectă

COOPERARE: să lucrezi împreună pentru un scop comun

CURAJ: să acționezi în conformitate cu credințele unei persoane, în ciuda opoziției

CURIOZITATE: să dorești să investighezi și să cercetezi înțelegerea

EFORT: să te străduiești din greu și să faci totul mai bine

FLEXIBILITATE: să fi dispus să schimbi planurile atunci când este nevoie

PRIETENIE: să faci și să păstrezi un prieten prin încredere și grijă

INIȚIATIVĂ: să faci ceva anume pentru că este nevoie să faci acel lucru

INTEGRITATE: să acționezi în spiritul a ceea ce este bine și rău

ORGANIZARE: să planifici, să organizezi și să implementezi în mod ordonat; să păstrezi lucrurile în ordine și gata de a fi folosite

RĂBDARE: să aștepti calm pe cineva sau ceva

PERSEVERENȚĂ: să continui în ciuda dificultăților

MÂNDRIE: să ai satisfacția lucrului bine făcut

REZOLVAREA PROBLEMELOR: să cauți soluții în situații dificile și în fiecare zi

DISPONIBILITATE: să răspunzi la schimbări și oportunități într-un mod creativ și inovativ

RESPONSABILITATE: să faci ceea ce este corect; să răspunzi în mod potrivit, să fi responsabil pentru acțiune

SIMȚUL UMORULUI: să râzi și să glumești fără să faci rău altora

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII,
FAMILIEI ȘI PROTECȚIEI
SOCIALE
AMPOSDRU

FONDUL SOCIAL
EUROPEAN
POSDRU
2007-2013

INSTRUMENTE STRUCTURALE
2007-2013

MINISTERUL
EDUCAȚIEI
CERCETĂRII
TINERETULUI
ȘI SPORTULUI
OIPOSDRU

AGENȚIA
NAȚIONALĂ
PENTRU
ROMI

Bibliografie

- Manual pentru implementarea Legii Nr.272/2004 privind protecția și promovarea drepturilor copilului aflat pe situl A.N.P.D.C
- Legea nr. 272/2004 privind protecția și promovarea drepturilor copilului publicată în Monitorul Oficial, Partea I nr. 557 din 23 iunie 2004
- Despre abuz, Asociația Telefonul Copilului
- Unicef - World Report on Violence against Children